

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XVIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

SENTYABR, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 18-son (26-sentyabr, 2026-yil).– 182 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-sentyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

PEDAGOGIKA FANLARI

MILLIY BAYRAMLAR VA MAROSIMLAR TIZIMI ORQALI BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA JAMOAVIYLIK VA HAMJIHATLIK QADRIYATLARINI SHAKLLANTIRISH

Usmonova Sohobaxon Ilhomjon qizi

Namangan davlat chet tillari instituti

stajyor-o'qituvchisi

E-mail: usmonovasohiba97@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'zbek xalqining milliy bayramlar va marosimlar tizimi (Navro'z, hashar, to'y-hashamlar, mavlud kabi) bo'lajak o'qituvchilarda jamoaviylik va hamjihatlik qadriyatlarini shakllantirishning muhim etnopedagogik vositasi sifatida tadqiq etilgan. Tadqiqotning maqsadi milliy marosimlarning ijtimoiy-tarbiyaviy salohiyatini ilmiy asoslash hamda ularni pedagogik ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning didaktik yo'llarini ishlab chiqishdan iborat.

Kalit so'zlar: milliy bayramlar, marosimlar, jamoaviylik, hamjihatlik, etnopedagogika, bo'lajak o'qituvchi, jamoaviy tarbiya, ijtimoiy hamkorlik.

FORMING THE VALUES OF TEAMWORK AND SOLIDARITY IN FUTURE TEACHERS THROUGH THE SYSTEM OF NATIONAL HOLIDAYS AND TRADITIONS

Usmonova Sohobaxon Ilhomjon qizi

Namangan State Institute of Foreign Languages

Trainee Teacher

Annotation. This article examines the system of national holidays and rituals of the Uzbek people (Navruz, hashar, wedding ceremonies, mavlud, etc.) as an important ethno-pedagogical means of shaping the values of collectivism and solidarity in future teachers. The study aims to scientifically substantiate the social-educational potential of national rituals and to develop didactic ways of integrating them into teacher education.

Keywords: national holidays, rituals, collectivism, solidarity, ethno-pedagogy, future teacher, collective upbringing, social cooperation.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i18/n29>

Kirish. Zamonaviy jamiyatda individuallashuv tendensiyalari kuchayib borayotgan bir paytda, yosh avlodda jamoaviylik va hamjihatlik kabi ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirish muammosi tobora dolzarblashmoqda. O'zbek xalqining asrlar osha shakllangan milliy bayramlar va marosimlar tizimi — Navro'z bayrami, hashar, to'y-hashamlar, mavlud kabi an'ana va marosimlar — jamoa a'zolarini birlashtiruvchi, o'zaro yordam va hamjihatlikni tarbiyalovchi kuchli ijtimoiy-pedagogik mexanizm sifatida xizmat qilib kelgan [1, 58-b.]. G.N. Volkov ta'kidlaganidek, xalq marosimlari shaxsning ijtimoiy tajribasini shakllantiruvchi, uni jamoa hayotiga faol jalb qiluvchi eng qadimiy tarbiya vositalaridan biri hisoblanadi [1, 63-b.]. O'zbekistonning yangi taraqqiyot strategiyasida ham yoshlarda milliy qadriyatlarga sadoqat va ijtimoiy hamjihatlikni tarbiyalash davlat siyosati darajasidagi vazifa sifatida belgilangan [10]. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogika fanida hamkorlikda ishlash va jamoaviy faoliyat

ko'nikmalari XXI asr mutaxassisining tayanch kompetensiyalari qatoriga kiritilgan [9, 45-b.]. Biroq amaliyotda milliy marosimlar ko'pincha faqat marosimchilik yoki ma'rifiy-tarixiy tomondan o'rganilib, ularning bo'lajak pedagoglarda jamoaviylik va hamjihatlik qadriyatlarini shakllantirishdagi amaliy-didaktik salohiyati yetarlicha ochib berilmagan. Shu munosabat bilan, mazkur maqolaning maqsadi — milliy bayramlar va marosimlar tizimining bo'lajak o'qituvchilarda jamoaviylik qadriyatlarini shakllantirishdagi o'rnini nazariy jihatdan asoslash hamda uni pedagogik ta'lim amaliyotiga tatbiq etishning didaktik mexanizmlarini ishlab chiqishdan iboratdir.

Adabiyotlar tahlili. Milliy bayramlar va marosimlarning tarbiyaviy salohiyatini o'rganish masalasi turli ilmiy yo'nalishlarda tadqiq etib kelingan. G.N. Volkov o'z tadqiqotlarida xalq marosimlarini "jamoaviy pedagogika" namunasi sifatida tavsiflab, ularning asosiy vazifasi shaxsni individual manfaatlardan jamoa manfaatlariga yo'naltirish ekanligini asoslab bergan [1, 66-b.]. Xususan, hashar an'anasi misolida olim buni birgalikdagi mehnat orqali o'zaro yordam, mas'uliyat va hamjihatlik tuyg'ularining tabiiy ravishda shakllanishiga misol qilib keltiradi [1, 70-b.]. Q. Hoshimov va S. Nishonovanning "Pedagogika tarixi" darsligida ko'rsatilishicha, mumtoz o'zbek ta'lim-tarbiya tizimida bayram va marosimlar nafaqat diniy-marosimchilik, balki jamoa a'zolarini tarbiyaviy jihatdan birlashtiruvchi ijtimoiy institut vazifasini ham bajargan [3, 104-b.]. O. Musurmonova yoshlarning ma'naviy shakllanishida oila, mahalla va jamoat tashkilotlarining birgalikdagi ishtirokini tadqiq qilar ekan, milliy marosimlarning aynan shu uch institutni birlashtiruvchi vosita ekanligini alohida ta'kidlaydi [5, 79-b.]. Zamonaviy pedagogika fanida jamoaviylik masalasi ko'proq "hamkorlikdagi ta'lim" va "jamoaviy kompetensiya" tushunchalari orqali o'rganilmoqda. Trilling va Fadel jamoada samarali ishlash qobiliyatini zamonaviy mutaxassisning tayanch ko'nikmalaridan biri sifatida belgilaydilar [9, 52-b.]. S. Schwartz esa o'zining qadriyatlar nazariyasida "konformlik" va "xayrixohlik" qadriyatlarini insonning jamoaga bo'lgan munosabatini belgilovchi asosiy o'lchovlar sifatida ko'rsatadi [7, 19-b.]. B. Xodjayev bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida jamoaviy loyihalar va guruh ishlarining ahamiyatini alohida ta'kidlab, bunday faoliyat talabalarda hamkorlik madaniyatini shakllantirishini ko'rsatadi [4, 132-b.]. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarning aksariyati milliy marosimlarni etnografik-tavsifiy nuqtayi nazardan o'rganib, ularning zamonaviy "jamoaviy kompetensiya" va "hamkorlikdagi ta'lim" nazariyalari bilan mazmuniy bog'liqligini, ayniqsa bo'lajak pedagoglar tayyorlash jarayonida qanday amaliy qo'llanishi mumkinligini yetarli darajada yoritmagan. Bu esa mazkur yo'nalishda qo'shimcha ilmiy-nazariy izlanishlar zaruriyatini ko'rsatadi.

Muhokama. Milliy bayramlar va marosimlar tizimining jamoaviylik qadriyatlarini shakllantirishdagi mexanizmini tahlil qilar ekanmiz, avvalo, bu marosimlarning ichki tuzilishiga e'tibor qaratish lozim. Hashar an'anasini misol qilib olsak, unda ishtirokchilar shaxsiy manfaatdorlikdan tashqari, umumiy maqsad yo'lida birgalikda mehnat qiladilar, natijada tabiiy ravishda o'zaro ishonch va mas'uliyat tuyg'usi shakllanadi [1, 70-b.]. Bu jarayon, mazmunan, zamonaviy pedagogikadagi "loyihaviy faoliyat" va "hamkorlikdagi ta'lim" metodlarining tub mohiyati bilan mos tushadi, chunki ikkala holatda ham bilim yoki natija individual emas, balki jamoaviy sa'y-harakat mahsuli sifatida shakllanadi. Navro'z bayrami misolida esa boshqa jihat — hamjihatlik va bag'rikenglik — namoyon bo'ladi: bayram tayyorgarligi, sumalak pishirish, mahalla bo'ylab tarqatish kabi jarayonlar turli yosh va ijtimoiy qatlamdagi kishilarni bir maqsad atrofida jamlaydi [3, 106-b.]. S. Schwartz nazariyasi nuqtayi

nazaridan, bunday jamoaviy amaliyotlarda ishtirok etish insonning “xayrixohlik” va “universalizm” qadriyatlarini shakllantirishning eng samarali yo‘li hisoblanadi, chunki qadriyat faqat nazariy tushuntirish orqali emas, balki bevosita amaliy tajriba orqali ichki e’tiqodga aylanadi [7, 22-b.]. Bo‘lajak pedagog uchun bu ayniqsa muhim, zero, o‘qituvchi o‘zi jamoaviylik tuyg‘usini his qilmagan holda, sinfda hamkorlik muhitini shakllantira olmaydi. Muhokama qilinyotgan yana bir muammo — milliy marosimlarni o‘quv jarayoniga integratsiya qilishning didaktik shakllaridir. B. Xodjayev ta’kidlagan guruh loyihalari va jamoaviy vazifalar metodikasidan foydalangan holda [4, 132-b.], bo‘lajak o‘qituvchilarga milliy bayram va marosimlarni tashkil etish jarayonini simulyatsiya qiluvchi amaliy mashg‘ulotlar (masalan, “sinfda mini-hashar”, “Navro‘z dasturxonini birgalikda tayyorlash loyihasi”) taklif etish mumkin. Bunday yondashuv talabalarga marosimlarni faqat nazariy bilim sifatida emas, balki bevosita boshdan kechirish orqali o‘zlashtirilgan tarbiyaviy vosita sifatida singdirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy talabalar orasida individualizmning kuchayib borayotganini hisobga olib, bunday jamoaviy amaliyotlarni majburiy emas, balki qiziqarli va ma’noli tarzda tashkil etish muhimligini ta’kidlash lozim, aks holda ular shunchaki rasmiy tadbirga aylanib, kutilgan tarbiyaviy samarani bermasligi mumkin.

Natijalar. O‘tkazilgan nazariy tahlil asosida milliy bayramlar va marosimlar tizimini bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash jarayoniga integratsiya qilishning uch bosqichli didaktik modeli ishlab chiqildi. Birinchi bosqich — “bilish va anglash” — talabalarni milliy marosimlarning tarixiy-ijtimoiy mohiyati va ularning zamonaviy jamoaviy kompetensiya bilan mushtarakligi haqida nazariy bilim bilan qurollantirishni nazarda tutadi. Ikkinchi bosqich — “simulyatsiya va amaliyot” — auditoriya sharoitida milliy marosimlarning kichik ko‘lamdagi modellarini (masalan, guruh loyihalari, mini-hashar) tashkil etish orqali talabalarining bevosita jamoaviy faoliyatda ishtirok etishini ta’minlaydi. Uchinchi bosqich — “transfer va qo‘llash” — talabalarining pedagogik amaliyot davomida o‘zlashtirilgan jamoaviylik ko‘nikmalarini real sinf sharoitida, o‘quvchilar bilan hamkorlikdagi tadbirlar tashkil etishda qo‘llashini o‘z ichiga oladi. Ushbu model oliy pedagogik ta’lim muassasalarida “Etnopedagogika” yoki “Tarbiya nazariyasi va metodikasi” fanlariga amaliy modul sifatida, shuningdek, talabalar uchun jamoaviy loyiha topshiriqlari shaklida joriy etilishi mumkin. Modelning nazariy asosiligi shuni ko‘rsatadiki, milliy marosimlarni shunchaki ma’rifiy-tavsifiy mavzu sifatida emas, balki jamoaviylik va hamjihatlik qadriyatlarini amaliy shakllantiruvchi ishchi vosita sifatida qo‘llash bo‘lajak pedagoglarda ijtimoiy hamkorlik madaniyatini rivojlantirish uchun real zamin yaratadi. Taklif etilgan modelning empirik samaradorligini aniqlash uchun kelgusi tadqiqotlarda talabalar ishtirokida tajriba-sinov ishlarini tashkil etish va natijalarni statistik tahlil qilish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa. O‘tkazilgan tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek xalqining milliy bayramlar va marosimlar tizimi bo‘lajak o‘qituvchilarda jamoaviylik va hamjihatlik qadriyatlarini shakllantirishning boy va hali to‘liq o‘zlashtirilmagan pedagogik resursidir. Hashar, Navro‘z va boshqa milliy marosimlarning ichki tuzilishi zamonaviy “hamkorlikdagi ta’lim” va “jamoaviy kompetensiya” nazariyalari bilan chuqur mazmuniy uyg‘unlikka ega bo‘lib, ularni pedagogik ta’lim amaliyotiga tatbiq etish bo‘lajak o‘qituvchilarda ijtimoiy hamkorlik madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Oliy ta’lim muassasalarida milliy marosimlarni nazariy bilimdan amaliy tajribaga aylantiruvchi simulyatsiya va loyiha metodlaridan foydalanish, bunday tarbiyaviy salohiyatni to‘liq ro‘yobga chiqarishning eng maqbul yo‘lidir. Demak, milliy

bayramlar va marosimlar tizimini zamonaviy didaktik vositalar bilan uyg'unlashtirish — jamoaviylikka moyil, hamjihat va ijtimoiy mas'uliyatli yangi avlod pedagoglarini tayyorlashning ishonchli asosi bo'lib xizmat qiladi. Kelgusi tadqiqotlar taklif etilgan uch bosqichli modelning amaliy sinovdan o'tkazilishiga qaratilishi lozim.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Volkov G.N. Etnopedagogika: Ucheb. dlya stud. sred. i vyssh. ped. ucheb. zavedeniy. – M.: Izdatel'skiy tsentr "Akademiya", 1999. – 168 s.
2. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – T.: "O'qituvchi", 1992. – 160 b.
3. Hoshimov Q., Nishonova S. Pedagogika tarixi. Darslik. – T.: "O'qituvchi", 2007. – 224 b.
4. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik. – T.: "Sano-standart" nashriyoti, 2017. – 416 b.
5. Musurmonova O.M. Yoshlar ma'naviy shakllanishida oila va jamiyat hamkorligi. – T.: Fan va texnologiya, 2012. – 154 b.
6. Ibraimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. Darslik. – T.: "Fan va texnologiya", 2018. – 288 b.
7. Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. Online Readings in Psychology and Culture, 2(1).
8. Slastenin V.A., Chijakova G.I. Vvedenie v pedagogicheskuyu aksiologiyu. – M.: Izdatel'skiy tsentr "Akademiya", 2003. – 192 s.
9. Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. John Wiley & Sons. – 256 p.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni. // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2022-y., 06/22/60/0082-son

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XVIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, sentyabr

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 18-son (26-sentyabr, 2026-yil). – 182 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-sentyabr.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.